

Tutkimusrahoituspäätösten perusteet

Suomen Akatemian hallituksen päätös 18.9.2025

Ohjetta sovelletaan 19.9.2025 alkaen avautuvissa hauissa

Suomen Akatemia

Sisällys

1.	Johdanto	3
2.	Rahoituksen myöntämisen edellytykset ja esteet	4
2.1.	Myöntämisen edellytykset	4
2.2.	Myöntämiset esteet	4
3.	Hakemusten arviointi.....	5
3.1.	Arvioinnin järjestäminen	5
3.2.	Arviointiperusteet	5
4.	Muut rahoituspäätöksissä huomioon otettavat seikat.....	6
5.	Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen tavoitteet	6
5.1.	Suomen Akatemian rahoituskokonaisuudet	7

1. Johdanto

Suomen Akatemian rahoitus on valtionavustusta, jota myönnetään eduskunnan hyväksymän talousarvion mukaisesti. Valtionavustuksen myöntämisen yleisistä edellytyksistä ja esteistä säädetään valtionavustuslaissa (688/2001). Tutkimusrahoituspäätösten perusteet on ohje, jolla Suomen Akatemian hallitus linjaa Akatemian rahoituspäätöksiä koskevat erityiset edellytykset ja muut perusteet.

Akatemia myöntää rahoitusta myös valtiontalouden piiriin kuuluville organisaatioille kuten valtion tutkimuslaitoksille, jolloin kyseessä ei ole valtionavustus vaan yhteisrahoitteinen toiminta. Tässä asiakirjassa todettu pätee myös yhteisrahoitteisiin päätöksiin.

Tässä asiakirjassa todettu koskee myös strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituspäätöksiä, ellei strategisen tutkimuksen neuvosto ole muuta päättänyt.

Rahoitusta voidaan myöntää vain, jos Akatemialla on käytettävissään kyseiseen käyttötarkoitukseen valtion tulo- ja menoarviossa annettua valtuutta tai määrärahaa. Akatemian hallitus kohdentaa Akatemialle annetun valtuuden ja määrärahat rahoituspäätöksiä tekevien toimielinten käyttöön. Hallituksen päätöksessä ilmoitetaan, mihin rahoitusmuotoon tai hakuun valtuus tai määräraha tulee käyttää ja miltä osin toimieliin voi harkita rahoituksen tarkemman käyttötavan.

Strategisen tutkimuksen neuvosto tekee kuitenkin rahoituspäätöksensä valtion talousarviossa sille suoraan osoitetun valtuuden mukaisesti. Hallintovirasto toimeenpanee rahoitushaut hallituksen tekemän määrärahojen kohdentamista koskevan päätöksen mukaan ja valtionavustuslain edellyttämällä tavalla. Kaikki hakijan kannalta olennainen tieto päätöksenteosta saatetaan hakijoiden tietoon hakuilmoituksessa.

Toimieliin tekee sille samassa haussa jätetyistä hakemuksista päätöksen yhdessä ja samalla kertaa. Perustellusta syystä yksittäinen hakemus tai hakemusten joukko voidaan jättää päätettäväksi eri ajankohdaksi.

Tutkimusrahoituspäätökseen sovelletaan vakioehtoja, jotka Akatemia valtionavustusviranomaisena on asettanut tutkimusrahoituksen käytölle. Vakioehdoista päättää hallintovirasto. Akatemia voi asettaa myös rahoituspäätöskohtaisia ehtoja, joita kutsutaan erityisehdoiksi. Erityisehdoista päättää rahoituspäätöksen tekevä toimieliin. Asettamalla ehtoja rahoituksen käytölle Akatemia pyrkii varmistamaan tutkimusrahoituksen tavoitteiden toteutumisen.

2. Rahoituksen myöntämisen edellytykset ja esteet

Suomen Akatemian tutkimusrahoitusta voidaan myöntää vain, jos myöntämiselle on tässä luvussa kuvatut edellytykset ja jos myöntämiselle ei ole tässä luvussa kuvattua estettä. Muussa tapauksessa hakemus jätetään tutkimatta tai hylätään.

2.1. Myöntämisen edellytykset

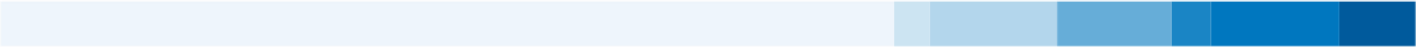
Akatemian tutkimusrahoitusta voidaan myöntää vain seuraavien edellytysten täytyessä:

- 1) Hakija on hakukelpoinen.
- 2) Rahoituksen saaja on Suomessa sijaitseva organisaatio ja hakijalla on kiinteät yhteydet Suomeen.
- 3) Hakija on hakemuksessaan tunnistanut ja arvioinut tutkimuksen turvallisuuteen liittyvät riskit ja tarvittaessa esittänyt riittävän riskienhallintasuunnitelman.
- 4) Hakemuksessa on kuvattu, miten hankkeen toteutuksessa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä.
- 5) Hakemuksessa on kuvattu, miten hankkeen toteutuksessa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- 6) Hakemukseen sisältyvät suunnitelmat tutkimustuotosten avoimuuden toteutuksesta sekä tutkimusaineistojen osalta myös vastuullisesta hallinnoinnista noudattavat Akatemian ohjeistusta.

2.2. Myöntämiset esteet

Tutkimusrahoitusta ei voida myöntää seuraavissa tapauksissa:

- 1) Hakijan on todettu syyllistyneen vakavaan hyvän tieteellisen käytännön loukkaukseen kolmen edellisen vuoden aikana.
- 2) Hakija ei ole jättänyt päätyneestä tai käynnissä olevasta Akatemian rahoittamasta hankkeesta ohjeiden mukaisesti raporttia määräaikaan mennessä.
- 3) Hakija on Akatemian hallituksen, toimikunnan tai strategisen tutkimuksen neuvoston jäsen tai on osallistunut haun suunnitteluun tavalla, joka on omiaan tuottamaan kilpailuetua muihin hakijoihin nähden.
- 4) Rahoituksen lopullinen edunsaaja sijaitsee Venäjällä tai Valko-Venäjällä, tai yhteistyö venäläisten tai valkovenäläisten

tutkijoiden ja tutkimusryhmien kanssa rikkoo suorituspaikan tai viranomaisten ohjeita tai säännöksiä.

3. Hakemusten arviointi

Tutkimusrahoituksen myöntämisen tueksi Akatemia teettää riippumattoman arvioinnin hakemuksista. Arvioinnin tarkoituksena on tuottaa rahoituspäätöksen tekeväälle toimielimelle asiantuntijatietoa, jonka perusteella päätöksentekijän on mahdollista vertailla hakemuksia yhdenvertaisesti ja valita rahoitettaviksi hakemukset, jotka parhaiten toteuttavat haun tavoitteita.

Akatemiassa toteutettava hakemuserviointi noudattaa kansainvälisessä tiedeyhteisössä yleisesti hyväksyttyjä ja tutkimusrahoituksessa laajalti sovellettuja vertaisarvioinnin periaatteita. Akatemian arvioinnin periaatteita ovat läpinäkyvyys, integriteetti, tasapuolisuus, pätevyys ja monimuotoisuus. Akatemia on sitoutunut kansalliseen suositukseen Tutkijanarvioinnin hyvät käytännöt.

Kansainvälisissä yhteishauissa arviointi voidaan toteuttaa Akatemian ulkopuolella ja tästä luvusta poikkeavin tavoin, jos niin on kansainvälisen rahoittajaverkoston kanssa sovittu.

3.1. Arvioinnin järjestäminen

Arviointi toteutetaan ulkoisena vertaisarviointina, jossa hakemuksesta pyydetään perustellut arviointilausunnot kahdelta tai useammalta esteettömältä asiantuntijalta. Arviointi voidaan toteuttaa joko yksittäisinä lausuntoina tai arviointipaneeleissa, joissa hakemuksista laaditaan paneelilausunto, tai näiden yhdistelmänä.

Arvioitsijoiksi kutsuttavat asiantuntijat ovat alansa arvostettuja tutkijoita tai muilla perusteilla hakemusten suhteen vertaisia. Asiantuntijoiksi kutsutaan Suomessa työskenteleviä asiantuntijoita vain, jos haun tavoitteet sitä erityisesti edellyttävät. Poikkeustapauksissa arvioinnissa voidaan käyttää myös Akatemian toimielinten jäseniä.

3.2. Arviointiperusteet

Arvioinnin kohteena on kyseiseen hakuun jätetty hakemus. Hakemusten arviointiperusteina ovat:

- 1) suunnitelman laatu, innovatiivisuus ja uutuusarvo sekä vaikuttavuus
- 2) hakemuksen toteuttamiskelpoisuus mukaan lukien hakijan ja tutkimusryhmän aiemmat näytöt sekä tutkimusryhmän kokoonpanoon liittyvät tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökohdat

- 3) hakemuksessa kuvattujen tutkimusympäristöjen ja -verkostojen laatu.

Arvioitsijoita tai arviointipaneelia voidaan myös pyytää asettamaan arvioitavanaan olevat hakemukset paremmuusjärjestykseen.

Hallintovirasto päättää arviointiperusteisiin liittyvät arviointikriteerit hakukohtaisesti rahoituksen tavoitteiden perusteella. Arviointiperusteet ja -kriteerit sekä niitä kuvaava arviointiasteikko julkaistaan hakuilmoituksen yhteydessä.

4. Muut rahoituspäätöksissä huomioon otettavat seikat

Rahoituspäätöksen tekevä toimielin ottaa harkinnassaan huomioon kyseisessä haussa päätettävänä olevien hakemusten kokonaisuuden suhteessa haun tavoitteisiin. Akatemian rahoituksella edistetään tiedettä monialaisesti, minkä lisäksi päätöksenteossa pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

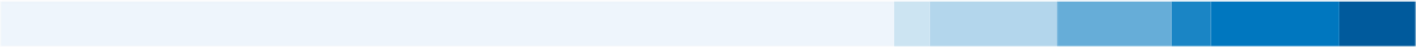
- 1) Tutkimuksen ja tiedeyhteisön sukupuolittuneisuuden purkaminen.
- 2) Tutkimuksen ja tiedeyhteisön monimuotoisuuden vahvistaminen.
- 3) Kestävän kehityksen vahvistaminen.

Muutoin tasavertaisten hakemusten välillä annetaan etusija hakemukselle, joka paremmin toteuttaa yllä lueteltuja tavoitteita.

Toimielin voi toimivaltaansa kuuluvan rahoitushaun osalta päättää ottaa huomioon yllä mainittujen lisäksi myös muita seikkoja, joiden se katsoo tukevan Akatemian strategiaa ja palvelevan kyseiselle rahoitukselle asetettuja tavoitteita (ks. luku 5). Yllä mainitut tavoitteet ovat kuitenkin aina ensisijaisia toimielimen päättämiin hakukohtaisiin seikkoihin nähden. Toimielimen päättämät hakukohtaisesti rahoituspäätöksissä huomioon otettavat seikat ja niiden merkitys päätöksenteossa ilmoitetaan hakuilmoituksessa.

5. Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen tavoitteet

Suomen Akatemian tehtävänä on edistää tieteellistä tutkimusta ja tutkimusedellytyksiä sekä niiden hyödyntämistä rahoittamalla niitä (Laki Suomen Akatemiasta 2§). Akademia myöntää rahoitusta eri

rahoitusmuodoissa¹. Rahoitusmuoto on väline, jonka avulla Akatemia kanavoi tutkimusrahoitusta tietyn päämäärän edistämiseksi. Kaikissa Akatemian hauissa jaetaan jonkin rahoitusmuodon mukaista rahoitusta.

Rahoitusmuotoja erottavat tekijät ovat rahoituksen tavoite ja kohderyhmä. Myös se, mihin rahoitusta saa käyttää, poikkeaa eri rahoitusmuodoissa toisistaan. Rahoitusmuodon tavoite ja kohderyhmä perustuvat Akatemian tehtäviin ja strategiaan. Lisäksi ne voivat perustua valtion talousarviossa annettuihin määräyksiin ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tehdyn tulossopimuksen kirjauksiin.

Tässä kuvattuja rahoitusmuotoja voidaan täsmentää valtuuden kohdentamispäätöksessä. Muilta kuin periaatteellisesti merkittäviltä osin hallintovirasto voi päättää hakukohtaisista täsmennyksistä. Rahoitusmuodon ja haun tarkempi kuvaus annetaan hakuilmoituksessa.

5.1. Suomen Akatemian rahoituskokonaisuudet

Akatemian rahoitus jakautuu kolmeen kokonaisuuteen, joilla on omat vaikuttavuustavoitteensa.

Kipinä-kokonaisuudessa Akatemia tukee pitkäjänteistä ja uutta luovaa tutkimusta. Tavoitteena on turvata tutkijalähtöisten, rohkeiden tutkimusideoiden vapaa kilpailu sekä vahvistaa tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän monipuolista ja korkeatasoista tieteellistä perustaa.

Ahjo-kokonaisuudessa rahoitetaan osaamiskeskittymiä ja tutkimusympäristöjä. Sen tavoitteena on vahvistaa tutkimusinfrastruktuureja ja Suomen kansainvälisesti kilpailukykyisimpiä tutkimuksen kärkiä ja kasvattaa niiden houkuttelevuutta yhteistyö- ja toimintaympäristöinä.

Käännöskokonaisuudessa korostuu tutkitun tiedon hyödyntäminen ja vaikuttavuus. Rahoitusta kohdennetaan Akatemian temaattisten painotusten tai valtion talousarvion mukaisiin tarkoituksiin sekä kansainvälisiin rahoittajayhteistyön hakuihin. Tavoitteena on ratkaista jo tunnistettuja yhteiskunnan haasteita sekä edistää tutkimustulosten monipuolista käyttöä taloudellisen ja muun yhteiskunnallisen vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Näiden kokonaisuuksien sisällä rahoitusta voidaan myöntää eri rahoitusmuodoissa, joiden tavoitteet ja kohderyhmät on kuvattu taulukossa 1.

¹ Valtionavustustoiminnan sanastossa Akatemian *rahoitusmuoto* vastaa lähinnä käsitettä *valtionavustusohjelma* (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2021:19).

Taulukko 1. Suomen Akatemian rahoitusmuodot kokonaisuuksittain

Rahoitusmuoto	Tavoite	Kohderyhmä
Kipinä-kokonaisuus		
Akatemiahanke	Korkeatasoinen tieteellinen tutkimus, jonka tuloksilla on tieteellistä vaikuttavuutta kansainvälisesti	Kokenut tutkija, joka johtaa tutkimusryhmää
Akatemiatutkijan tehtävä	Tutkijan pätevöityminen sekä korkeatasoinen, tiedettä uudistava ja vaikuttava tutkimus	2-7 vuotta aiemmin tohtoriksi valmistunut lupaava tutkija
Akatemiaprofessorin tehtävä	E erityisen korkeatasoinen tieteellinen tutkimus, jonka tuloksilla on hyvin laaja-alaista tieteellistä vaikuttavuutta kansainvälisesti	E erityisen ansioitunut tutkija, jolla on näyttöjä kansainvälisestä vaikuttavuudesta ja johdettavanaan ansioitunut tutkimusryhmä
Ahjo-kokonaisuus		
Lippulaiva	E erityisen korkeatasoiseen tieteelliseen tutkimukseen perustuva laaja-alainen taloudellinen ja muu yhteiskunnallinen vaikuttavuus	Organisaatioiden yhteistyöhön perustuva osaamiskeskittymä, jolla on vakuuttavia näyttöjä tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudestaan
Tutkimuksen huippuyksikkö	E erityisen korkeatasoinen tieteellinen tutkimus, joka uudistaa tiedettä ja jonka tuloksilla on hyvin laaja-alaista vaikuttavuutta	E erityisen ansioitunut tutkimusryhmä tai tutkimusryhmien muodostama konsortio
Tutkimusinfrastruktuurihanke	Tutkimusympäristöjen vaikuttavuuden ja kansainvälisen kilpailukyvyn vahvistaminen, osaamisen kasvataminen ja eri tki-toimijoiden välisen vuorovaikutuksen vahvistaminen	Tutkimusinfrastruktuuria ylläpitävä organisaatio
Suunnattu tutkimusinfrastruktuurihanke	Määritellään valtuuden kohdentamispäätöksessä	Tutkimusinfrastruktuuria ylläpitävä organisaatio
Käännöskokonaisuus		
Suunnattu akatemiahanke	Määritellään valtuuden kohdentamispäätöksessä	Kokenut tutkija, joka johtaa tutkimusryhmää
Yliopistojen profiloitumisen vahvistaminen	Suomen TKI-järjestelmän kehittäminen vahvistamalla yliopistojen profiloitumista	Yliopisto
Liikkuvuus-, työskentely- ja kuluapurahat	Määritellään valtuuden kohdentamispäätöksessä	Tutkija